

Czynniki różnicujące długość życia kobiet i mężczyzn w Polsce

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Grafika interaktywna](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Czynniki różnicujące długość życia kobiet i mężczyzn w Polsce

Źródło: dostępny w internecie: pixabay.com, domena publiczna.

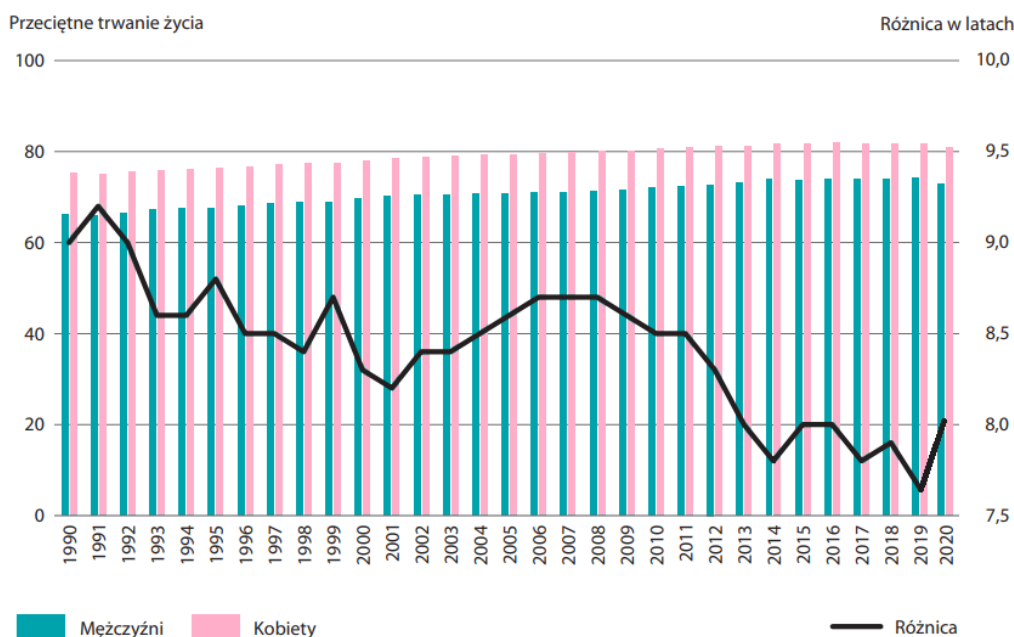
Przyczyn nadumieralności mężczyzn w stosunku do poziomu umieralności kobiet upatruje się w nierównym stanie zdrowia, spowodowanym głównie uwarunkowaniami społecznymi. Różnice między długością życia mężczyzn i kobiet zmieniają się z roku na rok. Co jest tego przyczyną? Jak długo żyją kobiety, a jak długo mężczyźni? Dlaczego płeć ma znaczenie w długości życia? Odpowiedzi na te pytania poznasz w e-materiale.

Twoje cele

- Przeanalizujesz statystyki dotyczące średniej długości życia kobiet i mężczyzn w Polsce.
- Wskażesz czynniki różnicujące długość życia osób obu płci w naszym kraju.
- Zaproponujesz rozwiązania, które mogłyby zmniejszyć dysproporcję w średniej długości życia osób obu płci.

Przeczytaj

W większości krajów na świecie kobiety żyją średnio dłużej niż mężczyźni. W Polsce w 2019 roku **średnia długość życia** kobiet wyniosła 81,8 lat, a mężczyzn 74,1. Analizując poniższy wykres, można zauważyć zmniejszanie się różnicy długości życia kobiet i mężczyzn na przestrzeni lat (1990–2019). W 1990 r. różnica ta wynosiła 9 lat, a w 2019 r. – 7,8 lat. W 2020 r. natomiast można zaobserwować wzrost różnicy między przeciętnym trwaniem życia kobiet i mężczyzn, czego główną przyczyną była pandemia COVID-19.

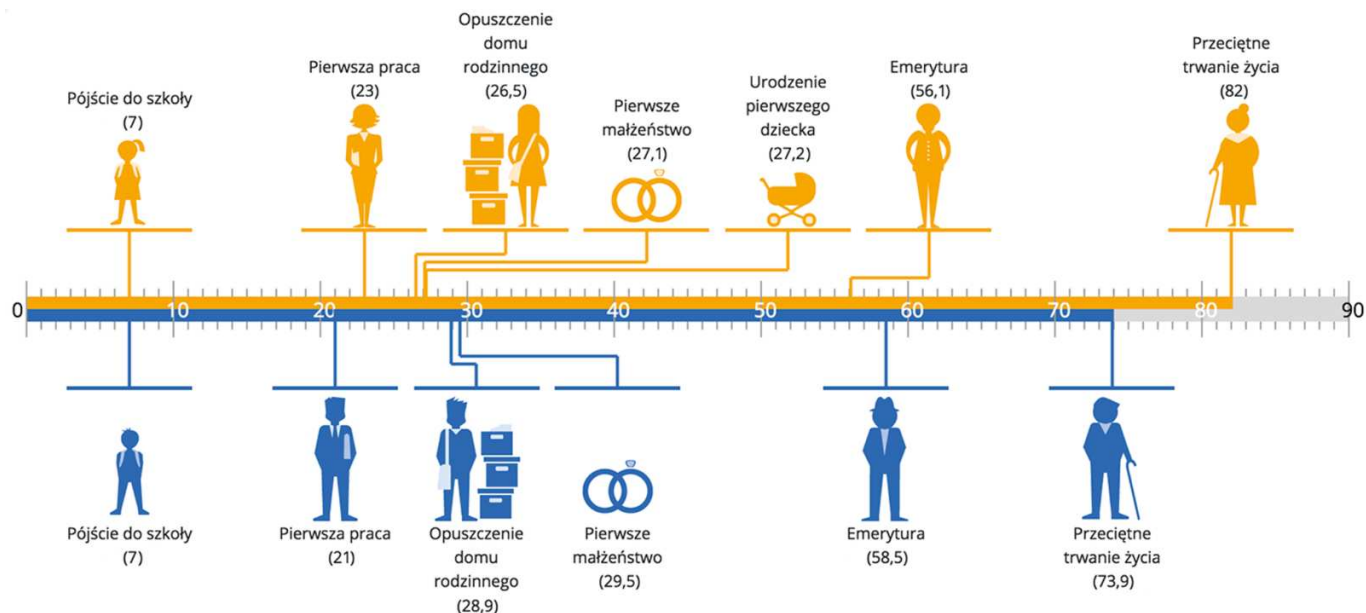

Długość życia Polek i Polaków w latach 1990–2020 wraz z różnicą długości życia

Źródło: GUS, *Trwanie życia w 2020 r.*, GUS, Warszawa 2021, licencja: CC BY-SA 3.0, dostępne w internecie: stat.gov.pl, dostępny w internecie: stat.gov.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Czynniki wpływające na długość życia mężczyzn i kobiet wynikają z różnicy stylu i sposobu życia tych dwóch grup.

Życie człowieka składa się z wielu etapów oddzielonych ważnymi wydarzeniami życiowymi, takimi jak np. pierwsza praca, zawarcie małżeństwa czy pójście do szkoły.

Statystyczny czas występowania ważnych wydarzeń z życia Polki i Polaka. Liczby w nawiasach oznaczają średni wiek osób w momencie ważnych wydarzeń z życia

Źródło: Eurostat, GUS, *Życie kobiet i mężczyzn w Europie – Portret statystyczny*, UE 2018, dostępny w internecie: stat.gov.pl (zmodyfikowane).

Jak wskazuje rycina powyżej, kobiety w Polsce średnio zaczynają swoją pierwszą pracę 2 lata później niż mężczyźni, lecz usamodzielniają się o ponad dwa lata wcześniej niż panowie. Na różnicę w długości życia wpływa m.in. miejsce zamieszkania, styl życia czy naturalna predyspozycja do podejmowania ryzyka.

Ciekawostka

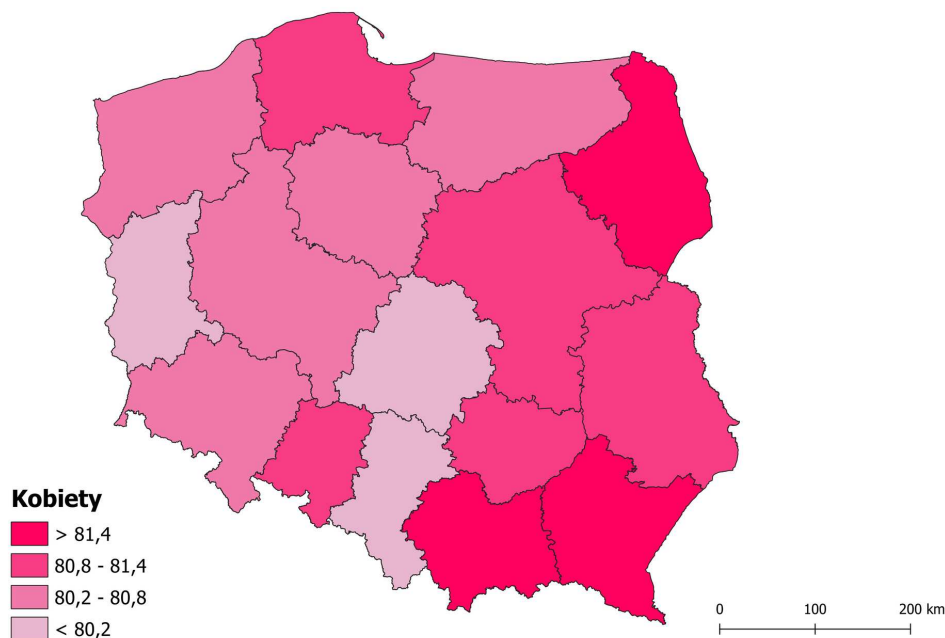

W 2021 r. najstarszą osobą w Polsce jest Tekla Juniewicz, to najstarsza znana żyjąca osoba w Polsce. Urodziła się w 1906 roku.

Źródło: dostępny w internecie: Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 4.0.

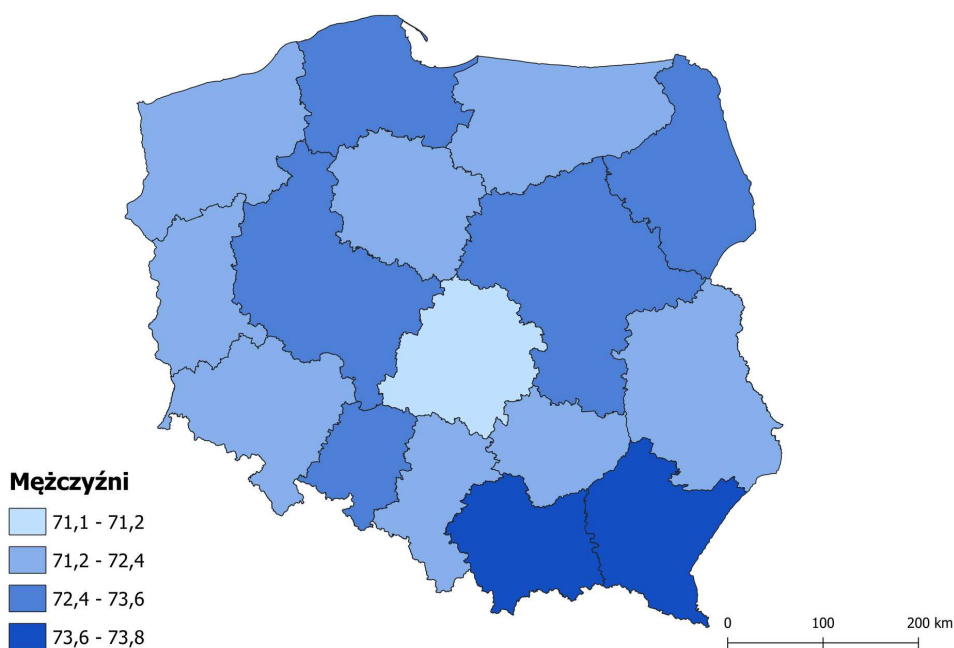
Miejsce zamieszkania

Jednym z czynników warunkujących długość życia jest miejsce zamieszkania. W Polsce występuje duże zróżnicowanie trwania życia w przekroju wojewódzkim.

Przeciętna długość życia noworodka płci żeńskiej wg województw w 2020 roku

Źródło: GUS, *Trwanie życia w 2020 r.*, GUS, Warszawa 2021, licencja: CC BY-SA 3.0, dostępne w internecie: stat.gov.pl, dostępny w internecie: stat.gov.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Przeciętna długość życia noworodka płci męskiej wg województw w 2020 roku

Źródło: GUS, *Trwanie życia w 2020 r.*, GUS, Warszawa 2021, licencja: CC BY-SA 3.0, dostępne w internecie: stat.gov.pl, dostępny w internecie: stat.gov.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Jak wskazują mapy, mężczyźni najdłużej żyją w województwie podkarpackim i małopolskim. Kobiety żyją najdłużej w województwach: podkarpackim, małopolskim i podlaskim. Najkrócej mężczyźni żyją w województwie łódzkim, a kobiety w śląskim, łódzkim i lubuskim.

Źródło: GUS, *Trwanie życia w 2020 r.*, GUS, Warszawa 2021, licencja: CC BY-SA 3.0, dostępne w internecie: stat.gov.pl.

Źródło: GUS, *Trwanie życia w 2020 r.*, GUS, Warszawa 2021, licencja: CC BY-SA 3.0, dostępne w internecie: stat.gov.pl, licencja: CC BY-SA 3.0.

Analizując powyższe wykresy, można zauważyć, że mężczyźni dłużej żyją w miastach niż na wsi. Wynika to z faktu, że mężczyźni pracują fizycznie zazwyczaj na wsi, a nie w mieście, jednak w roku 1990 średnia długość mężczyzn w mieście i na wsi była taka sama. Jeśli chodzi o długość życia kobiet w podziale na wieś i miasto, można zauważyć, że kilkadziesiąt lat temu (1990 r.) kobiety dłużej żyły w mieście niż na wsi. Dziś jednak długość życia kobiet na wsi i w mieście jest niemal taka sama.

Styl życia

Na styl życia wpływa bardzo dużo czynników, takich jak wykonywany zawód, sposób odżywiania się, aktywność sportowa, nałogi i wiele innych.

Odsetek kobiet i mężczyzn w podziale na wybrane nawyki

Źródło: Eurostat.

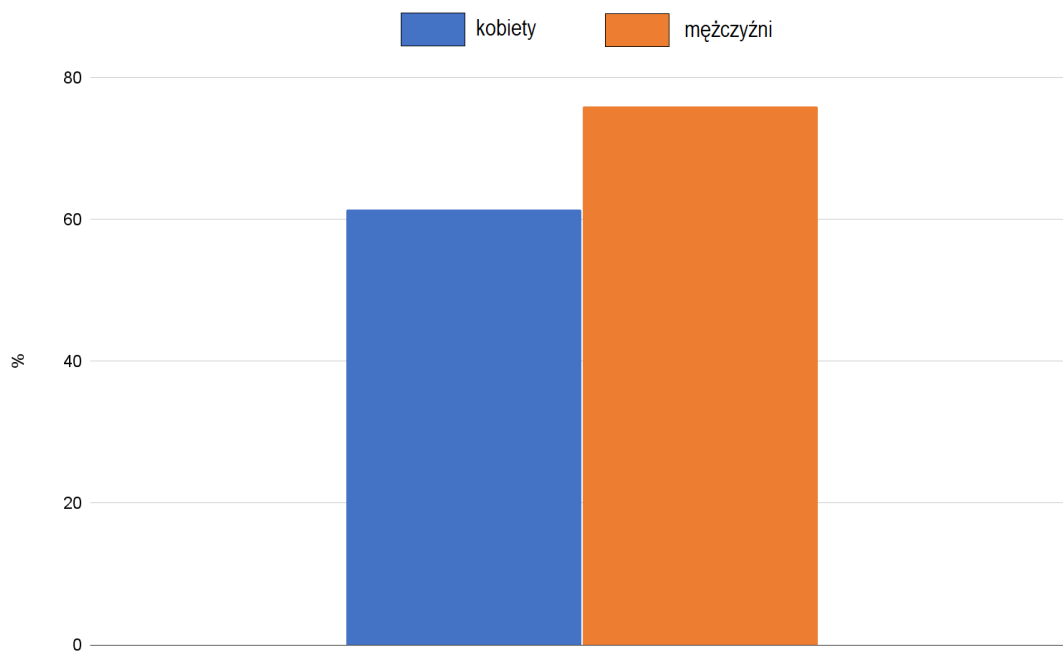
Jak wskazuje wykres, więcej kobiet odżywia się lepiej, natomiast więcej mężczyzn uprawia sport. Złym nawykiem ulega natomiast większy odsetek mężczyzn. Ponad trzykrotnie więcej panów w porównaniu do kobiet spożywa alkohol co najmniej raz w tygodniu, ponadto prawie dwa razy więcej mężczyzn niż kobiet pali papierosy. Złe nawyki skracają średnią długość życia mężczyzn i narażają ich na częstsze występowanie chorób.

Najczęstsze przyczyny zgonów

Najczęstsze przyczyny zgonów są ważnym czynnikiem różnicującym długość życia kobiet i mężczyzn. W Polsce jako najczęstsze przyczyny zgonów wymienia się choroby układu krążenia, nowotwory oraz choroby układu oddechowego. Mężczyźni przez swój styl życia, głównie przez złe nawyki, są bardziej narażeni na zgon. Szczególną różnicę między zgonami mężczyzn i kobiet widać w zgonach z powodu chorób układu trawiennego oraz układu krążenia.

Kariera

W pracy to mężczyźni częściej zajmują stanowiska kierownicze. Większa odpowiedzialność i zakres obowiązków wpływają na ilość stresu, który negatywnie wpływa na zdrowie panów. Kobiety również częściej niż panowie pracują w niepełnym wymiarze godzin, co pozwala ograniczyć negatywny wpływ pracy na długość życia. Oprócz stresu znaczenie mają również warunki pracy. To mężczyźni częściej pracują fizycznie i eksploatują swój organizm i zdrowie.

Wskaźnik zatrudnienia w Polsce w 2020 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Słownik

średnia długość życia

szacowana długość życia człowieka

wskaźnik zatrudnienia

procentowy udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, zdolnej do pracy

Mapa myśli

Polecenie 1

Uzupełnij mapę myśli o konkretne czynniki wpływające na różną długość trwania życia kobiet i mężczyzn. Wykorzystaj wiedzę zdobytą podczas pracy z grafiką interaktywną.

Aby rozbudować mapę myśli, najedź kursorem myszy na dany „kafelek” mapy myśli i kliknij opcję „dodaj węzeł”, a następnie kliknij dwa razy w nowo utworzony element, aby edytować jego zawartość tekstową.

W celu usunięcia niepotrzebnego elementu kliknij na odpowiednią sygnaturę „usuń węzeł”.

Polecenie 2

Scharakteryzuj zmianę długości trwania życia w Polsce w ostatnich latach.

Grafika interaktywna

Polecenie 1

Przeanalizuj wykresy i wypisz choroby, z powodu których odnotowuje się najwięcej zgonów ludności. Wypisz również czynniki, z powodu których umiera najwięcej ludności.

Polecenie 2

Oceń, co wpływa na skrócenie się długości trwania życia w Polsce.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autorki: Anna Ruszczyk

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Czynniki różnicujące długość życia kobiet i mężczyzn w Polsce

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres podstawowy, klasa III

Podstawa programowa

XV. Społeczeństwo i gospodarka Polski: rozmieszczenie ludności i struktura demograficzna, saldo migracji, struktura zatrudnienia i bezrobocie, urbanizacja i sieć osadnicza, warunki rozwoju rolnictwa, restrukturyzacja przemysłu, sieć transportowa, atrakcyjność turystyczna.

Uczeń:

2) analizuje strukturę demograficzną ludności Polski na podstawie danych liczbowych oraz piramidy wieku i płci;

3) analizuje, na podstawie źródeł informacji geograficznej, zmiany liczby ludności, przyrostu naturalnego i rzeczywistego ludności Polski oraz prognozuje skutki współczesnych przemian demograficznych w Polsce dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- analizuje statystyki dotyczące średniej długości życia kobiet i mężczyzn w Polsce;
- wskazuje czynniki różnicujące długość życia osób obu płci w naszym kraju;
- proponuje rozwiązania, które mogłyby zmniejszyć dysproporcję w średniej długości życia osób obu płci.

Strategie nauczania: konstruktywizm, konektywizm

Metody nauczania: pogadanka, dyskusja, mapa myśli, metody operatywne (praca z grafiką interaktywną, analiza wykresów i tekstu e-materiału)

Formy zajęć: praca indywidualna, praca w grupach, praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: tablica interaktywna/ monitor dotykowy/ tablety, e-materiał, arkusze papieru, pisaki

Materiały pomocnicze

Jagielski A., *Geografia ludności*, PWN, Warszawa 1978.

Roczniki statystyczne GUS.

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Nauczyciel wprowadza uczniów w tematykę zajęć – pogadanka: Ile lat może przeżyć człowiek? Czy mamy na to wpływ, czy możemy wydłużyć ten czas?
- Nauczyciel podaje temat i cele lekcji.

Faza realizacyjna

- Uczniowie analizują grafikę *Długość życia Polek i Polaków w latach 1990–2019 wraz z różnicą długości życia* (część „Przeczytaj”).
- Uczniowie określają dynamikę zmian długości życia Polek i Polaków oraz tendencje zmian w różnicy długości życia kobiet i mężczyzn.
- Dyskusja kierowana: Co wpływa na długość życia Polek i Polaków?
- Nauczyciel wprowadza do dyskusji grafikę *Statystyczny czas występowania ważnych wydarzeń z życia Polki i Polaka* (część „Przeczytaj”).
- Uczniowie na forum klasy analizują podaną grafikę, wyciągają wnioski dotyczące długości życia kobiet i mężczyzn.
- Nauczyciel dzieli uczniów na grupy.
- Uczniowie w grupach zapoznają się z grafiką interaktywną zawartą w e-materiale.
- Uczniowie analizują wykresy zawarte w grafice, dyskutują, wyciągają wnioski.
- Uczniowie na otrzymanych arkuszach papieru (wykorzystując schemat zawarty w e-materiale) opracowują mapę myśli, uzupełniając ją o konkretne czynniki wpływające na różną długość trwania życia kobiet i mężczyzn (wykorzystują informacje uzyskane podczas analizy grafiki), przygotowują do nich uzasadnienie.
- Uczniowie prezentują rezultaty pracy w kolejności ustalonej przez nauczyciela. Jeżeli uczniowie z innych grup chcą uzupełnić argumentację do omawianego czynnika – możliwa krótka dyskusja uzupełniająca.

- Nauczyciel może uzupełniać wypowiedzi uczniów, jeżeli jest taka konieczność.

Faza podsumowująca

- Nauczyciel zadaje uczniom kilka pytań kontrolnych, dotyczących czynników różnicujących długość życia kobiet i mężczyzn w Polsce.
- Nauczyciel podsumowuje etapy lekcji, zestawiając je z założonymi celami – ocenia pracę uczniów, ich zaangażowanie w dyskusję na forum i w pracę w grupach.
- Uczniowie dzielą się swoimi doświadczeniami – mówią, co było łatwe, trudne, ciekawe, jakie są możliwości zastosowania zdobytej wiedzy.

Praca domowa

- Wykorzystując mapy Polski zawarte w części „Przeczytaj” e-materiału, podaj województwa, w których mężczyźni i kobiety żyją najdłużej. Czy są to te same województwa? Przedstaw czynniki, które wpływają na taką długość życia kobiet i mężczyzn w podanych województwach.
- Zaproponuj kilka zmian w codziennym życiu swojej rodziny, które mogą zaowocować wydłużeniem czasu trwania życia jej członków (ze zróżnicowaniem na kobiety i mężczyzn).

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Grafikę interaktywną i mapę myśli można wykorzystać na lekcjach dotyczących przemian demograficznych na świecie (zakres podstawowy: VIII. 2). Multimedia mogą znaleźć zastosowanie również na zajęciach poświęconych porównaniu poziomu życia ludności w wybranych regionach Polski (zakres rozszerzony: XV. 2).